

Droonijournalismi. Kauko-ohjattavien kamerakopterien journalistinen käyttö

Hankkeen vastuullinen johtaja: prof. Epp Lauk
Hankkeen tiimi: Turo Uskali, Heikki Kuutti, Helena Hirvinen
Jyväskylän yliopisto, Viestintätieteiden laitos

Hankkeen akateeminen tulos

Yhteenveto

Tutkimushankkeen tavoitteena oli tuoda esiin ongelmia ja mahdollisuuksia kameradroonien hyödyntämiseksi journalistisiin tarkoituksiin.

Hankkeessa keskityttiin: 1) kansallisiin ja kansainvälisiin kokemuksiin ja käytäntöihin kameradroonien avulla tapahtuvassa uutistoiminnassa ja tarinankerronnassa sekä laitteiden tuomaan potentiaaliseen journalistiseen lisäarvoon, 2) droonien käyttöä koskevan juridisen ja eettisen sääntelyn tilaan erityisesti Suomessa sekä sääntelyn vaikutuksiin journalistisiin käytäntöihin ja sananvapauteen, 3) droonijournalismia koskevan tutkimuksen kartoittamiseen.

Kameradroonit eli kauko-ohjatut, miehittämättömät ilma-alukset avaavat uusia ja jännittäviä mahdollisuuksia videoiden ja kuvien avulla tapahtuvalle uutistoiminnalle. Ensimmäisen kerran drooneja käytettiin uutistoiminnassa vuonna 2011 Varsovan ja Occupy Wall Street -liikkeen mellakoiden kuvaamisen yhteydessä. Sittemmin kameradroonien toimituksellinen käyttö yleistyi ja synnytti uudenlaisia journalistisia käytäntöjä. Käytännöt ja tutkimus kuitenkin osoittavat, että drooneilla kuvatusta video- ja valokuvamateriaalista on tullut journalistista tiedonhankintaa täydentävä väline.

Uudenlainen työkalu laajentaa journalistien mahdollisuuksia päästä paikkoihin ja tapahtumiin, jotka ovat aiemmin olleet saavuttamattomissa tai liian vaarallisia maasta tapahtuvalle tarkkailulle esimerkiksi laajoissa luonnonkatastrofeissa tai konfliktialueilla. Ilmasta tapahtuva kuvaaminen kehittää tv-kerrontaa, dokumenttien tekemistä ja uutisten raportointia. Teknisesti drooneilla kuvattuja video- ja valokuva-aineistoja voidaan käyttää osana uutisten uusia esitystapoja

(esimerkiksi 3D-mallit ja virtuaalitodellisuuden sisällöt). Onkin varsin todennäköistä, että droonijournalismin kaikkia hyödyntämisen mahdollisuuksia ei ole vielä löydetty, esimerkiksi kokeilut kameradroonien liittämiseksi pilvipalveluihin ovat vasta alkutekijöissään.

Samanaikaisesti kun droonit yleistyvät siviilikäytössä eri puolilla maailmaa, viranomaiset ovat ryhtyneet kehittämään kamerakopterien juridista ja teknistä sääntelyä. Jonkinasteista sääntelyä on kaikissa niissä maissa, joissa droonien lennättäminen on sallittua. Useimmiten sääntely liittyy lentoliikenteen turvallisuuskysymyksiin (esimerkiksi lennätysten kieltoon lentokenttien läheisyydessä tai lentokorkeuden rajoituksiin). Yksi keskeisimmistä tarkastelunkohdista on journalistisen sananvapauden ja viranomaisten sääntelypyrkimysten synnyttämä keskinäinen jännite. Tähän kuuluvat rajoitukset tiettyihin paikkoihin pääsemiseksi, lennätysten pakolliset rekisteröinnit, tarve hankkia lennättämiselle viranomaisen lupa jne. Moneen muuhun maahan verrattuna Suomi erottuu erittäin joustavalla ja vähemmän rajoittavalla sääntelyllään, jossa keskitytään pääsääntöisesti varmistamaan lennätysten turvallisuus.

Kameradrooneilla tapahtuvassa kuvaamisessa on noudatettava vastaavanlaista yksityisyydensuojaa koskevaa lainsäädäntöä ja sääntelyä kuin perinteisessä kuvaamisessa, eikä toiminnassa saisi perusteettomasti vaarantaa ei-julkisten henkilöiden yksityisyyden suojaa. Uusi eettinen kysymys liittyy siihen, onko potentiaalisesti haitallisten ilma-alusten käyttöön liittyvä riski perusteltavissa. Kameradrooneja käyttävien journalistien on arvioitava kaikki työhönsä liittyvät riskitekijät erityisesti konfliktialueilla tai muissa vaaratilanteita aiheuttavissa ympäristöissä.

Digitaalitekniikka ja ohjelmistot kehittyvät nopeasti, ja kaikki tulevat muutokset saattavat muuttaa täysin journalismia koskevia käsityksiämme. Uuden tavat käyttää kameradrooneja liittyvät todennäköisesti pilveen, uusiin laitteisiin ja sovelluksiin ja ilmeisesti myös määrittävät uudestaan droonien todellisen luonteen. Viimeistään siinä vaiheessa, kun uudet teknologiat ja ohjelmistot tekevät journalistisen toiminnan mahdolliseksi ilman kameradrooneja, voimme ryhtyä puhumaan droonijournalismista, dronalismista.

Hankkeen tutkimuksellinen tulos on esitelty verkkojulkaisussa ***Droonijournalismi. Kauko-ohjattavien kamerakopterien toimituskäyttö*** (ISBN BN 978-951-39-6807-06), kahdessa referee-artikkelissa ja kahdessa kansainvälisessä kirjaluvussa sekä viidessä kansainvälisessä ja yhdessä kansallisessa konferenssiesitelmässä.

1. Konferenssisitelmät ja muut esitelmät

Turo Uskali, Epp Lauk, Heikki Kuutti

Drone Journalism in Crisis Reporting: New Opportunities and Limits

International Association of Media and Communication Research (IAMCR)

July 12-16, 2015, Montreal (JRE/UNESCO Special Session on Safety of Journalists)

Heikki Kuutti, Turo Uskali, Epp Lauk, Helena Hirvinen

Camera Drones: Testing the Limits of Innovations in Journalism

The 4th International Symposium on Media Innovations

June 2, 2015, Brussels, Belgium

Epp Lauk, Turo Uskali, Heikki Kuutti

New Paths Opening for Journalism? Opportunities and Limits of Using Camera Drones in Journalism

The 8th Central and Eastern European Media and Communication Conference (ECEA) June 12-14, 2015, Zagreb, Croatia

Turo Uskali **Teaching drone piloting to journalism students – lessons learned**

Drones in the Media –conference; January 26, 2016, Bergen, Norway

Epp Lauk, Turo Uskali, Heikki Kuutti

Eyes in the Sky: Camera Drones in Journalistic Newsgathering and Presentation

Median ja viestinnän tutkimuksen päivät; April 8.- 9, 2016, Helsinki

Epp Lauk

Camera Drones in Journalistic Newsgathering and Presentation

24.5.2016, Open lecture in Bahir Dar University, Ethiopia

Turo Uskali, Heikki Kuutti, Epp Lauk, Pertti Snellman

Kamerakopteri kriisijournalismissa.

Tieteen päivät, 21.4.2015, Jyväskylän yliopisto

Epp Lauk

Droonijournalismi: kauko-ohjattavien kamerakoptereiden journalistinen käyttö. 11.5.2016, Jyväskylä; Journalismin innovaatiot roadshow.

Jyväskylän yliopiston journalistiikan oppiaine
esittelee tutkimustaan ja opetustaan

Journalismin innovaatiot

Roadshow

11.5.2016 klo 11–14, Musica, Jyväskylän
yliopiston kampus

Helsingin Sanomien Säätiön rahoittaman
Droonijournalismi-hankkeen tuloksia

Esittelyssä myös:

* Datajournalismi

* Uutispelit

* Podcastit

* Älykellot journalismissa

* Virtuaalitodellisuuden journalistiset mahdollisuudet

* Journalismin tutkimuksen uutispalvelu

Lounastarjoilu

Ilmoittaudu 6.5.2016 mennessä: pasi.s.ikonen@student.jyu.fi

2. Artikkelit ja kirjaluvut

Lauk, E., Uskali, T., Kuutti, H. ja Hirvinen, H. (2016). Drone Journalism. The newest global test of press freedom. In: Carlsson, U. (ed.) *Freedom of Expression and Media in Transition. Studies and Reflections in the Digital Age*. Nordicom: Gothenburg, 117–125.

Uskali, T. & Lauk, E. (forthcoming). Keeping Reporters Safe: The Ethics of Drone Journalism in a Humanitarian Crisis. In Andersen, R. and Purnaka, L.S. (Eds.) *Media and Humanitarian Action Handbook*. Routledge.

Lauk, E., Uskali, T., Kuutti, H., Hirvinen, H. (forthcoming) New Paths Opening for Journalism? Opportunities and limits of using camera drones in journalism (Medijska istraživanja/Media Research Journal).

Kuutti, E., Uskali, T., Lauk, E. (forthcoming). Camera Drones: Testing the Limits of Innovations in Journalism. (Journal of Media Innovations).

3. Verkkojulkaisut

Lauk, E., Uskali, T., Kuutti, H. 2016. *Droonijournalismi. Kauko-ohjattavien kamerakopterien toimituskäyttö.*

<https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/51821>

Kuutti, H., Snellman, P. 2016. *Miehittämättömän ilmailun toimintakäsikirja.*
Sisältyy: Lauk, E., Uskali, T., Kuutti, H. 2016. *Droonijournalismi. Kauko-ohjattavien kamerakopterien toimituskäyttö*, s.40-48.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/51821>

4. Droonijournalismin pilottikurssi Jyväskylän yliopistossa (2 opintopistettä)

Kurssi pidettiin syys-lokakuussa 2015 ja 2016. Kurssin on suorittanut 20 opiskelijaa.

Studioteknikko Pertti Snellman esittelee droonin teknisiä ominaisuuksia.

Tavoite: Oppia käyttämään kauko-ohjattavia kamerakoptereita eli kameradrooneja journalistisissa työtehtävissä.

Opiskelija

- Tuntee droonijournalismin historian, ja droonien keskeiset journalistiset käyttötavat.
- Ymmärtää droonien käyttöön liittyvät turvallisuussäännökset, eettiset periaatteet ja lainsäädännölliset rajoitukset.
- Osa arvioida droonijournalismin käyttökelpoisuutta eri uutistilanteissa.

Opiskelutapa: Osallistuminen luennoille, käytännön drooniharjoittelu (jako kahteen ryhmään) sekä parityönä tehtävä 2 - 3 minuutin kuvakerronnallisesti laadukas, editoitu journalistinen esitys, jota voidaan käyttää esimerkiksi osana laajempaa journalistista kokonaisuutta. Kurssityöt esitellään screening-tilaisuudessa.

Lentoharjoittelua (Kampuksen urheilukenttä tai vastaava) kahdessa ryhmässä yhteensä noin 10h: 16.9.-30.9. Tavoitteena, että jokaisella kurssilaisella vähintään 60 minuuttia lentoaikaa ennen kurssitehtävän tekoa.

Studioteknikko Pertti Snellman vastasi droonien käytännön lennättämiskoulutuksesta.

5. Haastattelut ja kommentit mediassa

16.1.2015 Televisiohaastattelu (YLE-uutiset Keski-Suomi 23.1.2015)

Jyväskylän yliopiston journalistiikan opiskelijoista tulee droonijournalisteja.
Keskisuomalainen 12.5.2016

http://www.ksml.fi/kotimaa/jyv%C3%A4skyl%C3%A4n-yliopiston-journalistiikan-opiskelijoista-tulee-droonijournalisteja/768344#cxrecs_s

Tekniikan maailma syyskuu 2015.